

**”MEILLÄ ON NIIN HYVÄ RYHMÄHENKI, ET ME
HALUTAAN KAIKKI SAMAAN TYÖPAIKKAAN”**

**lähihoitajaopiskelijoiden kokemuksia
ryhmytymispäivästä**

Koponen Erja

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Marraskuu 2012
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Koponen, Erja

”Meillä on niin hyvä ryhmähenki, et me halutaan kaikki samaan työpaikkaan”

Lähihoitajaopiskelijoiden kokemuksia ryhmäytymispäivästä

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 25 sivua + 3 liitesivua

Marraskuu 2012

Tässä kehittämishankkeessa tarkasteltiin elämyspedagogiikan soveltuvuutta ryhmäyttämisen menetelmänä. Elämyspedagoginen toiminta eri muodoissaan on tullut suosituksi yhteiskunnan eri toiminta-alueilla. Oppilaitokset ovat kehittäneet elämyspedagogista toimintaa ryhmäyttämisen menetelmänä runsaasti eri puolilla Suomea. Useissa oppilaitoksissa on tullut vakiintuneeksi tavaksi viettää yksi päivä alkavien ryhmien kanssa luonnossa poissa oppilaitokselta tehden erilaisia toiminnallisia tehtäviä.

Ryhmäyttämisen tärkeys opintojen alussa on tärkeä turvallisen ryhmän rakentamiseksi ja opiskelijoiden viihtyvyyden parantamiseksi. Turvallisessa ryhmässä jokainen tulee hyväksytyksi omana itsenään. Ryhmän toimintaan vaikuttaa keskeisesti koheesio. Koheesiolla tarkoitetaan ryhmän kiinteyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta. Onnistuneella ryhmäyttämällä pystytään vahvistamaan ryhmän koheesiota, ja sen seurauksena ryhmän jäsenet sitoutuvat paremmin ryhmään, toisiinsa ja ryhmän tavoitteisiin, joten opintojen keskeytyksetkin vähenevät.

Tässä kehittämishankkeessa tarkasteltiin yhtä elämyspedagogisin menetelmin toteutettua retkipäivää ryhmäyttämisen menetelmänä. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli opiskelijoille suunnatun kyselyn avulla lisätä ymmärrystä siitä, miten opiskelijat olivat kokeneet ryhmäytymispäivän vaikutukset omassa ryhmässään ja sen toiminnassa.

Opiskelijakyselyn (N=16) tulokset vahvistivat sitä näkemystä, että toiminnallisin menetelmin toteutettu ryhmäytymispäivä vahvistaa ryhmän koheesiota ja sitoutumista ryhmään ja sen tavoitteisiin. Kyselyn tulosten perusteella ryhmäyttämistä on jatkossa kehitettävä opiskelijoiden toiveet huomioon ottaen. Samoin opintojen keskeytyksiä ja niiden syitä on jatkossa analysoitava tarkemmin.

Asiasanat: ryhmä

ryhmäyttäminen

elämyspedagogiikka

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	ELÄMYSPEDAGOGIIKKA OPETUKSESSA.....	6
3	RYHMÄYTTÄMINEN OPETUKSESSA.....	11
	3.1 Ryhmäyttämisen merkitys opintojen alussa	11
	3.2 Ryhmän muotoutumisen vaiheet.....	13
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN.....	17
	4.1 Ryhmäytymispäivän toteutus.....	17
	4.2 Opiskelijoiden kokemukset ryhmäytymispäivästä.....	20
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	22
	LÄHTEET.....	24
	LIITE	26

1 JOHDANTO

Elämyspedagogiikasta on tullut yhä suositumpi menetelmä turvallisen ryhmän rakentamiseksi ja sen vuorovaikutuksen edistämiseksi. Erilaisten elämyksellisten menetelmien käyttö ryhmäyttämisen tukena ajatellaan lisäävän ryhmän kiinnostusta, turvallisuutta ja opiskelumotivaatiota ja siten ehkäisevän opintojen keskeytyksiä.

Elämyspedagogiikka ja lähes synonyyminä käytetty seikkailukasvatus rantautuivat Suomeen ”uutena” kasvatusmenetelmänä ja –näkömyksenä 1980-1990-lukujen vaihteessa Saksan, Englannin, USA:n, Kanadan ja silloisen Tšekkoslovakian suunnalta. Suomessa seikkailuohjaajien koulutuksen aloitti Tuki-kota ry. vuonna 1993 Turussa. Tampereen sosiaali- ja terveystieteiden opistossa oli käytetty elämyksellisiä ja toiminnallisia menetelmiä jo 1980-luvun alkupuolelta asti. Nuorten Palvelu ry:ssä Kuopiossa alettiin kehittää 1990-luvun puolivälissä uudenlaisia toiminnallisia menetelmiä erityisnuorisotyöhön ja syrjäytymisen ehkäisyyn ammentuen aineksia mm. sosiaalipedagogiikasta, produktiivisesta oppimismallista ja elämyspedagogiikasta. Samoihin aikoihin puhuttiin kasvatuksen ja opetuksen ammattilaisten piirissä paljon mm. yhteistoiminnallisesta oppimisesta, itseohjautuvuudesta, lapsilähtöisyydestä, ja konstruktivistisesta oppimiskäsityksestä. (Karjalainen & Lehtonen 2007, 161)

Elämyspedagogien kouluttamisen aloitti kansainvälisesti Outward Bound-järjestö vuonna 1941. Järjestön perusti saksalainen Kurt Hahn, jota pidetään elämyspedagogisen toiminnan oppi-isänä. Suomeen Outward Bound-järjestö rantautui vuonna 1993. Outward Bound Finland ry on nykyään opetusministeriön tukema nuorisotyön palvelujärjestö.

Elämyspedagogista toimintaa ryhmäyttämisen menetelmänä on kehitetty runsaasti Suomessa eri oppilaitoksissa. Muun muassa Helsingin Sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitos HESOTE käynnisti vuonna 2008 yhteistyöhankkeen Outward Bound-järjestön kanssa. Yhteistyön taustalla oli ajatus aloittavien opiskelijoiden suunnitelmallisen ryhmäytymis-toiminnan aloittamisesta. Oppilaitoksen haasteena oli pitkään ollut runsaslukuinen opintojen keskeyttäneiden määrä. Ongelmaan päätettiin etsiä apua oppilaiden nivelvaiheen tukemisesta eli opintojen

ensimmäisenä vuonna tapahtuvasta ryhmäytys-toiminnasta. Outward Boundin avulla ryhmäyttämisen menetelmäksi valikoituivat elämyspedagogiset harjoitukset.

Tarkastelen tässä kehittämishankkeessa elämyspedagogiikan soveltuvuutta ryhmäyttämisen menetelmänä. Kehittämishankkeen tarkoitus oli selvittää opiskelijakyselyn avulla elämyspedagogisen toiminnan merkitystä ryhmän koheesion ja opiskelumotivaation edistäjänä. Kyselyn oli tarkoitus toimia palautteena myös oppilaitokselle ryhmäyttämispäivien järjestämisestä.

2 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA OPETUKSESSA

Elämyspedagoginen toiminta eri muodoissaan on laajentunut lähes kaikille yhteiskunnan toiminnan alueille viimeisten vuosien aikana. Niin yritykset, oppilaitokset, nuorisotyö kuin lastensuojelukin ovat elämyspedagogisen toiminnan toiminta-areenoita.

Telemäki (1998a, 41) määrittelee elämyspedagogiikan samoin kuin Hemingway rakkauden: ”Siitä ei pidä puhua, sillä samalla sen lumous katoaa. Toisin sanoen tiedämme sen olevan hyvä, koska siltä tuntuu ja siinä kaikki”

Elämyspedagogiikka tarkoittaa Outward Bound-järjestön mukaan ihmisen kasvun ja oppimisen mahdollistamista sellaisten elämysten kautta, jotka koskettavat ihmistä kokonaisvaltaisesti. Elämyspedagogiikka perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokaisessa ihmisessä on jotain hyvää, jota kehittämällä saadaan aikaan henkistä kasvua.

Kokemuksellinen oppiminen ja elämyspedagogiikka ovat toisilleen lähikäsitteitä ja niitä pidetään lähes synonyymeinä. Elämyspedagogisessa toiminnassa yksilöille pyritään tarjoamaan kokemuksellisia haasteita, joiden kohtaamisen ja voittamisen avulla ihmisellä on mahdollisuus oppia ja kehittyä. Kokemuksellisuus ja kokonaisvaltaisuus kulkevat elämyspedagogiikassa käsi kädessä. Ihminen nähdään kokonaisuutena, jonka perusolemukseen kuuluu kokonaisvaltainen suhde todellisuuteen. Sama näkemys ihmisestä ajattelevana, tuntevana ja tekevänä kokonaisuutena on ollut lähtökohtana myös Montessori- ja Steinerpedagogiikassa. (Outward Bound 2012)

Elämyspedagogiikka on luonteeltaan myös yhteistoiminnallista oppimista. Yhteistoiminnallisen oppimisen tarkoitus on kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteistyötaitoja voi oppia vain tekemällä yhteistyötä. Luontevimmin yhteistyötä opitaan tavoitteisten, haastavien tehtävien avulla. (Koppinen & Pollari 1995, 8-9)

Elämyspedagogisena oppimisympäristönä on usein luonto. Toimintaan voi sisältyä esimerkiksi patikointia, melontaa tai kiipeilyä sekä erilaisia ryhmätehtäviä.

Seikkailu, ryhmätehtävät ja erätaitojen opettelu ovat elämyspedagogiikassa vain kasvatuksen ja oppimisen välineitä, ei itsetarkoitus.

Elämyspedagogisessa toiminnassa haasteelliset tehtävät antavat mahdollisuuksia yksilöille ja ryhmille huomata ja arvioida toimintatapojaan uusissa ja erilaisissa tilanteissa. Ryhmä on yksilölle ikään kuin peili, jonka kautta hän saa palautetta itsestään ja omasta toiminnastaan ryhmässä. Elämyspedagogiseen toimintaan uskoviin ihmisten keskuudessa uskotaan voimistuneiden ja positiivisia ominaisuuksia löytäneiden ihmisten olevan myös valmiimpia ottamaan vastuuta paitsi itsestään, myös toisista ja ympäröivästä yhteiskunnasta. (Outward Bound 2012)

Elämyspedagogiikan teoreettiset juuret ovat Wilhelm Dilthey`in (1833-1911) humanistisessa psykologiassa, jonka mukaan elämä ja kokemukset edellyttävät tietoisuutta tärkeiksi arvostetuista asioista. Hänen näkemyksensä mukaan kokemukset johtavat tietoon ja näkemyksiin (Telemäki 1998a, 2)

Suomalaisen elämyspedagogiikan isänä voidaan pitää saksalaista Kurt Hahnia. Hahn kehitti vuonna 1939 elämyspedagogisesti suuntautuneen koulun ensin Saksaan ja myöhemmin Skotlantiin. Näiden kouluyhteisöjen kasvatustyötä keskeisesti ohjaavia periaatteita olivat persoonallisen vastuu, ystävällisyys ja oikeudenmukaisuus. Hahnin kehittämien elämyspedagogiikan yhdeksi tehtäväksi nähtiin luonteen, sisäisen ryhdin ja oikeudenmukaisuuden, vastuullisuuden ja lujouden kehittäminen. Lasten ja nuorten tuli muuttaa tunteensa teoiksi ja samalla voittaa itsensä. Fyysisten harjoitusten avulla saatettiin kehittää kuntoa, elinvoimaa, päättäväisyyttä ja rohkeutta. Näiden nähtiin vahvistavan myös itsetuottamusta ja itsearvostusta. Elämyspedagogisessa toiminnassa ei ole keskeistä kuitenkaan fyysiset harjoitukset, vaan niistä syntyvä prosessi – sekä pettymysten, että onnistumisen hyödyntäminen omassa kasvussa. Hahn kritisoi kasvatuksen muuttamista liian ylihuolehtivaiseksi, jolloin liialla lepyttelyllä ehkäistiin myös ”terveellinen ja parantava katumus”. (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 1999, 42-43)

Elämyspedagogisessa toiminnassa korostetaan henkilökohtaista kasvuprosessia, mutta nähdään, että oppiminen ja kasvaminen tapahtuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa heidän kohdatessaan haasteita olosuhteissa, joissa ei voi toimia pelkästään aikaisemmin opitulla tavalla. Oppiminen perustuu yhteistoinnalliseen löytämiseen, keksimiseen ja luovaan prosessiin. (emt.)

Elämyspedagogista toimintaa jäsentää keskeisesti kolme sanaa, jotka ovat pää, sydän ja käsi. Näitä eri ruumiinosia elämyspedagogisessa toiminnassa tulee hyödyntää. Tämä tarkoittaa, että luodaan puitteet sellaiselle toiminnalle, jossa ihmiset joutuvat käyttämään kognitiivisia taitojaan, päättään, ja heidän itsetietoisuutensa kehittyä. Sydän edustaa affektiivista puolta toiminnassa eli tunnetta, kokemusta ja arvoja. Käsi puolestaan kuvaa toimintaa, jonka kautta edelliset todellistuvat. (emt.)

Elämyspedagogisessa toiminnassa yksilön toimintaa ei eroteta ryhmän toiminnasta, vaikka se saakin myös henkilökohtaisen ”mielen”. Nämä kaikki elementit nähdään seikkailun kontekstissa, mikä tarkoittaa, että niitä ei voida tarkkaan määrittää, ohjailta tai manipuloida. Elämyspedagogiikkaan perehtynyt kouluttaja joutuu kohtaamaan jokaisen elämysretken aina uutena ja arvaamattomana huolimatta siitä, että hän on varustautunut hyvin ohjaamaan erilaisia harjoitteita. (emt.)

Elämyspedagogisessa toiminnassa pyritään luomaan elämyksille puitteet, mutta harjoitteet ja toiminnot eivät saa olla itsetarkoitus. Tämän vuoksi on haluttu selkeästi erottaa elämyspedagogiikka ja seikkailukasvatus. Kuitenkin jotkut tutkijat pitävät elämyspedagogiikkaa ja seikkailukasvatusta synonyymeinä, kun jotkut taas pitävät elämyspedagogiikkaa yläkäsitteenä, jota toteutetaan mm. seikkailun, ryhmien, luovan toiminnan jne. keinoin. Kasvatuksellista ulottuvuutta korostavassa elämyspedagogiikassa korostetaan, että seikkailu ei synny ulkoisten rajojen rikkomisesta (esim. kiipeily, melonta), vaan ne nähdään jokaisessa yksilössä itsessään sekä ryhmän kasvun mahdollisuutena. Keskeistä on, että rajat rikotaan turvallisesti. Eryteisesti turvallisuuden käsite on elämyspedagogisen toiminnan yksi kantava voima. Sekä psyykkisen, fyysisen että sosiaalisen turvallisuuden kautta annetaan yksilölle aikaa ylittää omia rajojaan. Turvallisuudel-

la pyritään antamaan tilaa myös osallistujien myöhemmille elämyksille. (Mönkönen, Nurro & Väisänen 1999, 45)

Elämyspedagoginen toiminta vaiheittaisena prosessina

Elämyspedagogista toimintaa tulee tarkastella aina pitkän aikavälin prosessina, jossa yksittäinen elämysretki toimii vain henkilökohtaisen tai ryhmän kasvuprosessin käynnistäjänä. Myös yksittäistä elämyspedagogista retkeä voidaan jäsentää kolmena erilaisena vaiheena. Telemäki (1998b, 22) erottaa nämä kolme vaihetta seuraavasti:

- 1. Toimintavaihe**, jossa on lähtökohtana, että toiminta itsessään tuottaa halutun muutoksen.

Tässä vaiheessa ryhmässä tehdään erilaisia leikkimielisiä pienryhmäharjoituksia, jossa myös ohjaajat ovat vahvasti mukana osallistumassa. Aloitusvaiheen harjoituksissa pyritään huomioimaan ihmiset yksilöinä, mutta myös edistämään ryhmäytymistä. Alussa ohjaajat joutuvat ohjaamaan ryhmää enemmän kuin myöhemmissä vaiheissa, sillä ryhmä ei ole vielä valmis ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan.

- 2. Refleктоiva vaihe**, jossa jokainen toiminnallinen harjoite päättyy ohjaajan ja ryhmän väliseen refleктоivaan keskusteluun, jonka avulla pedagogiset vaikutukset voidaan toteuttaa.

Tässä vaiheessa mahdollistetaan, että ryhmän tavoitteet toteutuvat ja ryhmä alkaa sitoutua niihin. Ryhmän tavoitteet voivat olla hyvin arkipäiväisten tehtävien yhteistoiminnallisessa suorittamisessa (esim. ruuan valmistus, saunan lämmitys, telttojen pystyttäminen jne.), mutta myös yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistaminen ja irtaantuminen arjesta. Toisessa vaiheessa ohjaajat pyrkivät antamaan tilaa ryhmän jäsenten henkilökohtaiselle kokemiselle ja ryhmän omille askareille. Noille askareille ja ryhmän omalle toiminnalle luodaan puitteita nyt jo haasteellisempien ja pitempien harjoitteiden avulla. Ohjaajilla on oltava tilanherkkyyttä huomioida ryhmässä tapahtuvat muutokset ja muuttaa toimintaa

ryhmän tarpeita vastaavaksi. Elämyspedagogiikassa ohjaajan rooli on väistyvä. Mitä vähemmän ohjaaja toimii, sitä enemmän ryhmä toimii.

3. Metaforavaihe, jossa harjoite tai elämys pyritään mahdollisimman läheisesti liittämään ryhmän jäsenten omaan elämään ja elämäntilanteeseen.

Kolmannessa vaiheessa harjoitukset ovat yleensä yksilöharjoituksia (esim. oman elämänkaaren kuvaaminen tai retken tapahtumien reflektointi). Tällä pyritään mahdollistamaan ryhmästä irtaantuminen. Kolmannen vaiheen merkitys nähdään erityisesti siinä, että retken kokemuksia voitaisiin siirtää arkipäivään. Erityisen tärkeää on pohtia, miten saadaan muutos/kasvuprosessi pysymään käynnissä, sillä ihmisillä on pyrkimys palata takaisin omaan kulttuuriin, jossa hän elää, ellei hänen arkielämän muutoksiaan pidetä yllä ja uusinneta jokapäiväisissä käytännöissä. Kuitenkin elämyspedagogiikan taustalla on oltava ihmis käsitys, jonka mukaan ihminen on tietoinen toimija, joka kykenee muutokseen myös omassa arjessaan, jos kasvuprosessi on käynnistynyt.

Elämyspedagogiikkaa kohtaan on esitetty myös kritiikkiä. Lähteenmaa (1998) osoittaa kirjoittamassaan artikkelissa kritiikkinsä elämyspedagogiseen ihmiskuvaan, jossa on tavoitteena kehittää myönteistä minäkuvaa ts. identiteettiä. Hän epäilee, että minä-identiteetti ei muutu erilaisten temppujen ja lyhyiden kokemusten kautta. Ei riitä huteran itsetunnon kohentamiseksi, että selviytyy jostakin tehtävästä. Joskus epäonnistuminen siinä saattaa jopa heikentää omanarvontuntoa entisestään. Sen sijaan psykoanalyttisen perinteen mukaisesti suhde koko elämään ja maailmaan saa pohjansa lapsuudessa eikä sitä voida muuttaa toisenlaiseksi millään yksittäisillä tehtävillä. (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 1999, 50)

Elämyspedagogisin menetelmin toteutettu ryhmäytymispäivä on vain sekä ryhmäläisten henkilökohtaisen että ryhmän kasvuprosessin käynnistäjä. Yhdellä ryhmäytymispäivällä ei tavoitellakaan minäkuvan muutosta eikä lapsuudessa muotoutunutta suhdetta elämään ja maailmaan.

3 RYHMÄYTTÄMINEN OPETUKSESSA

Ryhmäyttämällä tarkoitetaan erilaisiin toiminnallisiin tehtäviin perustuvaa prosessia, jossa ryhmän turvallisuus, keskinäinen luottamus ja viestintäkyky kasvavat (Aalto 2000, 69) Ryhmäyttämisen tarkoituksena on käynnistää prosessi, jossa tuntemaan oppiminen, turvallisuuden kokeminen ja luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistavat ryhmässä avointa omien ajatusten ja tunteiden ilmaisua. Turvallisuus merkitsee hyväksytyksi tulemistä. Turvallisessa ryhmässä jokainen voi olla oma itsensä. Turvallisuus on luottamusta, avoimuutta, tuen antamista ja sitoutumista ryhmään.

3.1 Ryhmäyttämisen merkitys opintojen alussa

Ryhmäyttäminen on tärkeä menetelmä opiskelijan sitouttamiseksi kouluun ja opiskelijaryhmään. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuden määrittellä oma paikkansa ryhmässä ja mahdollisuuden päästä eroon aiemmista opinnoista mahdollisesti opituista rooleista. Yhdessä tekeminen ja kokeminen kohottavat ryhmähenkeä ja ryhmästä tulee kiinteämpi, kun jokainen ryhmän jäsen ottaa vastuuta itsestään, toisista ja yhteisistä tehtävistä. Hyvin ryhmäytynyt luokka tukee yksittäistä opiskelijaa ja auttaa motivoitumaan opiskeluun myös vaikeimpina päivinä. Ryhmäyttämistä pidetäänkin yhtenä keskeyttämisiä ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä. (Partanen 2010, 24)

Ryhmäytysharjoituksia voidaan tehdä kouluvuoden mittaan useampaan kertaan. Tärkeintä olisi aloittaa ryhmäyttäminen ensimmäisten kouluviikkojen aikana, jolloin opiskelijat ovat vielä toisilleen tuntemattomia. Tässä vaiheessa ryhmään ei ole vielä päässyt muotoutumaan rooleja tai alaryhmiä, joita on myöhemmin vaikea purkaa. Ensimmäisen ryhmäytyksen tulisi olla vähintään parin tunnin mittainen, mielellään koko päivän kestävä toimintapäivä, jolloin tehdään useita erilaisia harjoitteita purkuineen. Toinen oivallinen paikka ryhmäytykselle on lomien jälkeen. Kouluun paluu ryhmäytysleikkien avulla saa ryhmän rakenteet taas toimimaan. Kolmas sopiva ajanjakso ryhmäytymiselle on ensimmäisen kouluvuoden loppu. Tällöin jokainen voi miettiä kulunutta kouluvuotta ja vetää yhteen kuluneen vuoden tapahtumia. Muita sopivia hetkiä ryhmäytymiselle ovat ongelmatilanteet esim. kiusaaminen. (emt.)

Ryhmän toimintaan vaikuttaa keskeisesti koheesio. Koheesiolla tarkoitetaan ryhmän kiinteyttä, eli kaikkien ryhmän jäsenten yhteensä tuntemaa vetovoimaa ryhmää kohtaan, yhteenkuuluvuuden tunnetta (Aho & Laine 2004, 203).

Vahvan koheesio omaavassa ryhmässä sen kaikki jäsenet ovat sitoutuneet voimakkaasti sekä ryhmään että ryhmän muihin jäseniin. Ryhmässä vallitsee tuolloin positiivinen ilmapiiri, ryhmän toiminta on tehokasta ja palkitsevaa. Tällöin yksilön energia ei kulu oman minän varjelemiseen ja itsensä puolustamiseen, vaan ryhmä tukee yksilön emotionaalista ja sosiaalista hyvinvointia. Myönteisen ilmapiirin vallitessa myös ongelmatilanteet sujuvat suuremmista ongelmista. Voimakkaan koheesio omaavassa ryhmässä ongelmatilanteissa pystytään puhumaan avoimesti ja rakentavasti sekä siedetään kritiikkiä. (Aho & Laine 2004, 205).

Ryhmän koheesio voi johtua useista eri asioista. Kouluryhmistä puhuttaessa voidaan löytää kolme keskeistä asiaa, mikä vaikuttavat siihen, kuinka yksilö tuntee vetovoimaa ryhmää kohtaan. Tärkeimpänä positiivisen koheesio synnyssä vaikuttaa se, että ryhmän jäsenet pitävät toinen toisistaan. Tämä ilmenee mm. siten, että oppilaat hakeutuvat toistensa seuraan vapaa-aikana, esim. välitunneilla. Toisena mainittakoon ryhmässä toimimisen mielekkyys. Oppilaan tulee olla kiinnostunut siitä, mitä ryhmässä tehdään. Kolmanneksi ryhmään halutaan kuulua, jos ryhmän jäsenyys nostaa oppilaan statusta. Oppilaat hakeutuvat esimerkiksi urheiluseuroihin niiden hyvän maineen perusteella, mikä samalla nostaa heidän omaa arvostustaan. (Aho & Laineen 2004, 204).

Toimivassakin ryhmässä törmätään joskus ristiriitoihin, mikä saattaa hämmentää ryhmän jäseniä. Toimivassa ryhmässä ristiriitatilanteet pystytään kääntämään eduksi, mutta huonosti toimivassa ryhmässä ne saattavat vaikuttaa ryhmän toimintaan heikentävästi. (Kempainen & Rouvinen-Kempainen 1998, 5)

Ryhmäytymisen tukemisen avulla saavutetun yhteenkuuluvuuden tunteen lisääntyminen voi olla tärkeässä roolissa opiskelumotivaation vahvistamisessa. Hyvä ilmapiiri luokassa tukee oppimista, sillä oppimiseen liittyvät aina opetustilanteeseen ja opittavaan asiaan liittyvät tunteet. Jos luokkaan on kiva mennä, ja

siellä on oma turvallinen paikka, sujuu oppiminenkin helpommin. (Förbom 2003, 58)

Motivaatio jaotellaan sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio on yhteydessä itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeisiin, jotka luetaan ylimmän asteen tarpeiden tyydytyksen kategoriaan. Sisäisessä motivaatiossa syyt käyttäytymiseen ovat sisäisiä. Ulkoinen motivaatio on voimakkaasti sidoksissa ympäristöön, ja sen kautta tyydyttyvät turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tarpeet, jotka mielletään alemman asteen tarpeiksi. (Ruohotie 1998, 37-38)

Opiskelumotivaation vahvistaminen onnistuu tutkimusten mukaan silloin, kun onnistutaan vahvistamaan itsemääräämisen, kyvykkyyden ja yhteenkuuluvuuden tuntua. Tässä tarkoituksessa ryhmäytymisellä on oma merkityksensä. Ryhmäytymistä edistävissä toiminnallisissa harjoitteissa korostetaankin opiskelijan itsemääräämisoikeutta siten, että ketään ei pakoteta osallistumaan.

3.2 Ryhmän muotoutumisen vaiheet

Yhdysvaltalainen tutkija Bruce Tuckman julkaisi vuonna 1965 artikkelin ryhmän vaiheittaisesta kehityksestä. Hän oli aiemman julkaistujen ryhmätutkimusten pohjalta kehittänyt oman mallinsa ryhmän kehitysvaiheista. Malli tulikin nopeasti yleisesti hyväksytyksi perustaksi ryhmien tarkasteluille. Ryhmän muotoutuminen tapahtuu Tuckmanin mukaan viidessä vaiheessa seuraavasti: (Kopakkala 2005, 48-51)

Muodostusvaihe (forming)

Ryhmän jäsenet eivät vielä tunne toisiaan. Alussa he ovat hyvin riippuvaisia ohjaajasta, jolta he odottavat apua tilanteiden ratkaisemiseksi. Jäsenten käytös on vielä varovaista ja muodollista, eikä kukaan halua ärsyttää ketään. Jäsenet etsivät omaa paikkaansa ryhmässä ja ensimmäiset ryhmäroolit alkavat muotoutua. Ryhmän tehtävät, säännöt ja menetelmät alkavat vähitellen hahmottua. Samalla etsitään hyväksyttävän käyttäytymisen rajoja. Tämä vaihe on monessa suhteessa vielä etsimistä, kuva ryhmän tehtävästä on vielä epäselvä ja oma

asema ryhmässä on epävarma. Ryhmän jäsenet ovat yleensä vielä ahdistuneita ja epävarmoja, koska tilanne on heille outo.

Kuohuntavaihe (storming)

Kuohuntavaiheessa yksilöt haluavat jo erottautua ryhmässä. Konfliktitilanteita saattaa olla paljonkin, ja vaiheelle on tyypillistä ryhmän sisäinen taistelu ja vetäjän tai saatujen tehtävien vastustaminen. Tyytymättömyys ja pettymys ryhmää kohtaan ovat yleisiä. Ryhmäläisten rohkeus esittää omia mielipiteitään ja tarttua toisten esittämiin ajatuksiin vahvistuu. Työhön ei vielä kukaan päästä kunnolla käsiin, vaan tehtävää ja sen vaatimuksia vastustetaan tunteen omaisesti. Ryhmän jäsenet testaavat toisiaan ja ohjaajaa, eikä erimielisyyksiä pelätä. Tässä vaiheessa voi muodostua myös alaryhmiä. Tavoitteet ja toimintamuodot alkavat selkiytyä. Kuohuntavaiheessa tehtävistä suoriutuminen edellyttää jo kaikkien jäsenten työpanosta. Osallistujilla on kuitenkin jumiutumisen tunne ryhmän sisäisen käymistilan takia. Opiskeluryhmissä vaihe voi esiintyä lievänä passiivisuutena tai kritiikkinä tai sitä ei ole ollenkaan.

Sopimisvaihe (norming)

Tässä vaiheessa ryhmän jäsenet alkavat hyväksyä toisensa roolit ja erilaisuuden ja ryhmähenki alkaa muotoutua. Syntyy yhteenkuuluvuuden tunne, jossa jäsenten keskinäinen erilaisuus hyväksytään. Konfliktitilanteita halutaan tarkoituksella välttää. Ryhmän pelisäännöt selkiytyvät, ja se pyrkii tulokselliseen yhteistoimintaan. Suotuisasti kehittyvässä ryhmässä yhteistyö alkaa vähitellen sujua ja erilaisia näkemyksiä ja tunteita voidaan ilmaista avoimesti. Myös sannaattomia sopimuksia alkaa syntyä. Ryhmä kiinteytyy, vastustus voitetaan, ristiriitoja sovitellaan ja ne myös pyritään sivuuttamaan.

Hyvin toimiva ryhmä (performing)

Tälle tasolle päästyään ryhmä on tuottoisa, tehokas ja luova. Tarjolla olevia resursseja hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Ryhmä toimii kokonaisuutena tavoitteiden suuntaisesti ja osaa jo ratkaista myös mahdolliset ristiriitatilanteet. Lopultakin ryhmä voi paneutua tehtäviensä loppuunsaattamiseen ja tehokkaaseen ongelmanratkaisuun, ja sen energia voidaan suunnata ennen kaikkea työskentelyyn. (Kopakkala 2005, 50)

Tässä vaiheessa ihmissuhdeongelmat ja työnjakoon liittyvät kysymykset on jo ratkaistu. Roolit ovat joustavia ja tarkoituksenmukaisia, ja ryhmän jäsenten erilaisuutta osataan myös käyttää hyväksi. Jäsenet kykenevät työskentelemään vastuullisesti ja rakentavasti sekä osaavat ratkaista ryhmän sisäisiä ongelmia. Ryhmän ilmapiiri on positiivinen, avoin, joustava, tehokas ja jäseniään tukeva. Nyt suostutaan myös panostamaan enemmän ryhmän hyväksi, ja tehtävät suoritetaan yhteisvastuullisesti. Ulkopuolisten kannalta pulmana saattaa olla, että ryhmän kiinteys vaikeuttaa uusien jäsenten pääsyä mukaan toimintaan (Kopakkala 2005, 50-51)

Kaukkila & Lehtonen (2007, 13) ovat listanneet hyvin toimivan ryhmän ominaisuuksia seuraavasti:

- Ryhmäläisten kesken vallitsee keskinäinen luottamus
- Ryhmä antaa tukea
- Vuorovaikutus on avointa
- Tavoitteet ovat kaikille selvät ja pohditut
- Sisäiset ristiriidat kohdataan ja läpikäydään
- Voimavarat (kyvyt, tiedot, taidot ja kokemus) osataan käyttää hyödyksi.
- Ryhmä valvoo itse toimintaansa.
- Päätöksentekotavat ovat kaikille selvät ja pohditut
- Ryhmäilmasto on vapaa ja yksilöllisyyttä korostava

Ryhmän lopettaminen (adjourning)

Viides vaihe on ajankohtainen, kun ryhmä lopettaa toimintansa. Ryhmän toimintatapa ei ole enää suorituskeskeinen. Ryhmän jäsenet hyvästelevät toisensa. Tunteet ovat yleensä vahvasti esillä ja voivat joskus olla hyvinkin voimakkaita. Ne voivat ailahtella helpotuksesta masennukseen.

Useimmiten ryhmän kehitys ei etene näin suoraviivaisesti, vaan jokaisen ryhmän kehityskulku on ainutkertainen. Se ei harppaa vaiheesta toiseen, vaan yleensä on havaittavissa useaan vaiheeseen liittyviä ilmiöitä yhtä aikaa. Eri vaiheet painottuvat eri tavoin, eivätkä useimmat ryhmät etene koskaan puhtaiksi neljännen vaiheen ryhmiksi. Malli on kuitenkin käyttökelpoinen väline. Sen avulla voi arvioida ryhmän tarpeita ja hahmottaa keinoja, joilla voi viedä ryhmää eteenpäin. (Kopakkala 2005, 51)

Ryhmäyttäminen tulisi aloittaa edellä kuvatun perusteella silloin kun ryhmä on vielä muodostusvaiheessa. Onnistuneella ryhmäyttämisellä saavutetaan hyvin toimiva ryhmä, joka pystyy ratkomaan myös mahdolliset ristiriitatilanteet.

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Kehittämishankkeen tavoitteena oli selvittää miten elämyspedagogiikka sopii opiskelijoiden ryhmäyttämiseen. Kehittämishankkeessa esitellään miten, ryhmäyttämistä voidaan edistää elämyspedagogisin keinoin. Useassa oppilaitoksessa on tullut vakiintuneeksi tavaksi viettää aloittavien ryhmien kanssa yksi koulupäivä luonnossa, jolloin on mahdollisuus toteuttaa elämyspedagogista toimintaa ryhmäyttämisen tukena.

Ryhmäytymisen merkitystä opiskelijoiden opiskelussa ja ryhmän toiminnassa selvitettiin opiskelijakyselyn avulla (liite 1). Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, miten opiskelijat ovat itse kokeneet ryhmäytymispäivän vaikutukset omassa ryhmässään ja sen työskentelyssä. Kysely tehtiin yhdelle opiskelijaryhmälle (N=16) kahden kuukauden kuluttua ryhmäytymispäivästä. Kyselylomakkeessa käytettiin avoimia kysymyksiä, koska niiden toivottiin olevan informatiivisempia kuin asteikkokysymykset. Kyselyyn vastasi 16 opiskelijaa, joista kaksi oli miestä ja 14 naista. Vastaajien ikä vaihteli 23 ja 52 ikävuoden välillä.

4.1 Ryhmäytymispäivän toteutus

Ryhmäytymispäivä järjestetään aloittavien opiskelijaryhmien kanssa totuttuun tapaan oppilaitoksen läheisellä kodalla kuuden tunnin mittaisena toteuttaen vaihdellen erilaisia elämyspedagogisia menetelmiä. Päivän aluksi opiskelijat täyttävät terveystieto-lomakkeen. Lomakkeessa kysytään onko terveydellisiä syitä, jotka vaikuttavat mahdollisesti osallistumiseen (esimerkiksi paniikkihäiriö) ja tämänhetkistä terveydentilaa esimerkiksi onko yskä, nuha, tms. Lähtötilanteessa korostetaan vielä sitä, että mihinkään tehtäviin ei ole pakko osallistua, voi olla halutessaan vain sivustaseuraaja. Tässä vaiheessa opiskelijoille ei vielä kerrota, mitä päivän aikana tapahtuu. Retkipäivän aikana toteutetaan vaihdellen erilaisia toiminnallisia menetelmiä, joista seuraavassa joitakin esimerkkejä.

Retkipaikalle saapumisen jälkeen hiljennytään, ja varmistetaan, että kaikilla on matkapuhelimet kiinni. Ensimmäisenä tehtävänä on kävellä pysäköintialueelta läheiselle kodalle puhumatta mitään. Kävelymatkan aikana tulee poimia luonnosta jokin esine, oksa, kivi, käpy tms.

Kodalle saapumisen jälkeen ryhmäläiset asettautuvat istumaan rinkiin jokaisen, ja jokaisen ryhmän jäsenen tuli vuorotellen kertoa miten, valittu esine kuvastaa hänen persoonallisuuttaan. Seuraavaksi tehdään nimenmuistamisharjoitus: jokainen kertoo oman nimensä lisäksi jokin itseä kuvaava adjektiivi, joka alkaa samalla kirjaimella kuin kertojan etunimi esimerkiksi ”sosiaalinen Sari”. Sitten ryhmän jäsenet ryhtyvät käymään kauppaa toisten ominaisuuksista siten, että he hakeutuivat sellaisen ryhmäläisen luo, jolla oli sellainen ominaisuus, jonka he halusivat itselleen. Kaupankäynnin voi toteuttaa joko vaihtokauppana tai ”rahalla”. Opiskelijoista alkaa muodostua pieniä ryhmiä sellaisen opiskelijoiden ympärille, joilla on halutuimpia ominaisuuksia.

Ohjaajalla on mukana vanhoista lehdistä leikattuja kuvia, joista jokainen opiskelija saa valita mieleisensä. Opiskelijoiden tulee seuraavaksi jakautua kolmeen ryhmään siten, että samaan ryhmään tuli sellaiset opiskelijat joiden kuvissa oli jotain yhteistä. Ryhmien tulee keksiä kuvien perusteella tarina, jossa kaikki kuvat olivat jotenkin edustettuina.

Seuraavaksi ohjaaja jakaa ryhmille laput, joissa oli kolme sanaa: joku eläin, väri ja adjektiivi. Ryhmien tulee perustaa yritys ja keksiä annettujen sanojen perusteella yritykselle toiminta-ajatus. Seuraavassa tehtävässä ohjaaja kertoo, että nyt on iskenyt lama ja ryhmän tulee perustaa jotenkin yrityksensä. Tässä tehtävässä opiskelijat jakavat rooleja, kuka tekee mitäkin yrityksen pelastamisen eteen. Tehtyjen tehtävien jälkeen seuraa makkaranpaistoa ja kahvin juontia.

Seuraavaksi ohjaaja laittaa tavaroita kiertämään ringissä kahteen suuntaan. Ohjaaja sanoo esimerkiksi: ”Annan sinulle kynän”. vastaanottajan tulee antaa kynä ohjaajalle takaisin sanomalla ”annan sinulle kynän”, tämän jälkeen ohjaaja antaa sen vielä takaisin opiskelijalle sanomalla ”annan sinulle kynän” ja vasta sitten opiskelija voi laittaa sen ringissä eteenpäin seuraavalle sanomalla ”annan sinulle kynän”.

Seuraavassa tehtävässä siirrytään ulos. Opiskelijoiden oli ryhmänä ylitettävä ”suo”. Välineiksi tarvitaan muovilaatikoita ja muutamia laudanpätkiä. Muovilaatikoiden päälle rakennetaan laudanpätkestä silta, jota pitkin ryhmän tulee ylittää suo toinen toisiaan tukien. Tehtävän suorittamisen jälkeen ryhmä palaa sisälle juomaan nuotiokahvit. Ryhmäläiset juttelivat hetken edellisestä tehtävästä kahvia juoden.

Seuraavaksi siirrytään jälleen ulos. Ryhmä jaetaan kahteen pienempään ryhmään. Ryhmien tehtävänä on seuraavaksi muodostaa köydestä silmät sidottuina ”kuplavolkkarin” muotoinen muodostelma ja vielä kolmio. Ryhmät saavat suunnitella tehtävän toteutusta ennen silmien sitomista. Tehtävä tulee suorittaa köydestä koko ajan kiinni pitäen.

Seuraavassa tehtävässä ryhmä jaetaan neljän hengen ryhmiin, joiden tehtävänä on pelastaa saaresta ”susi”, ”lammas”, ja ”kaali”.

Viimeisenä tehtävänä ulkona ryhmällä on ”köyden ylitys”. Köysi on viritetty kahden puun väliin. Köyden korkeus riippuu ryhmän tasosta. Tarkoituksena on, että köyttä ei voi ylittää hyppäämällä eikä köyteen saa koskea. Ryhmäläisten tulee ylittää köysi toistensa avulla, auttaa saa köyden molemmilta puolilta. Ensimmäinen ylittäjä joutuu ylittämään köyden niin, että toisella puolella ei ole vastaanotajaa. Samoin viimeinen ylittäjä joutuu narun niin, että muut auttajat ovat köyden toisella puolella. Narun alta ei saa auttaa. Kaikki ryhmän jäsenet eivät osallistuneet tähän tehtävään ilmeisen ylipainonsa vuoksi.

Tehtävän suorituksen jälkeen palataan vielä kodalle istumaan rinkiin, jokaisen ryhmän jäsenen tulee vielä kertoa vierustoveristaan jotain positiivista.

Viimeisenä tehtävänä ennen poislähtöä on etsiä paikka tulomatalla mukaan otetulle esineelle. Joku halusi jättää esineen esimerkiksi oksan kodan seinään, joku halua heittää sen tuleen.

4.2 Opiskelijoiden kokemukset ryhmäytymispäivästä

Ryhmäytymispäivän merkityksestä tehtiin opiskelijakysely kaksi kuukautta retkipäivän jälkeen (liite 1). Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, miten opiskelijat ovat huomanneet ryhmäytymispäivän vaikutukset omassa ryhmässään ja sen toiminnassa. Samalla kysely toimii palautteena oppilaitokselle ryhmäyttämisen kehittämistä ajatellen.

Kyselyssä opiskelijoita pyydettiin palauttamaan mieleen retkipäivä, ja muistelemaan mitä siitä päivästä jäi mieleen. Kaikki vastaajat (N=16) olivat sitä mieltä, että retkestä jäi mieleen pelkästään positiivisia asioita, kuten:

yhteenkuuluvuuden tunne, ryhmän hyvä yhteishenki, hyvä mieli, hyvä yhteistyö, hauskaa oli, nauratti paljon, mukava ja rento päivä.

Päivän aikana käytetyt toiminnalliset menetelmät opiskelijat kokivat:

mielenkiintoisina, hauskoina, innostavina, mukavina, tukea antavia, yksi opiskelija oli kokenut kiusallisina.

Tehtävistä opiskelijat kokivat oppineensa seuraavia asioita:

uusia asioita itsestään ja muista ryhmän jäsenistä, sanallista ja sanatonta viestintää, kuuntelemisen tärkeyttä, ryhmässä toimimista. Opiskelijat oppivat myös luottamaan paremmin toisiinsa mm. sokkona toimimisen avulla. He oppivat ryhmänä ratkomaan visaisia pulmia erilaisissa tehtävissä. (N=7) ei kokenut oppineensa tehtävistä mitään uutta.

Opiskelijoista vain yksi otti kyselyn mukaan tehtävissä selkeästi johtajan rooliin, 11 otti seuraajan roolin, 4 ei osannut määritellä rooliaan.

Yhteistyö ryhmän jäsenten kesken päivän aikana sujui kyselyn mukaan (N=16) hyvänä, ristiriitoja ei ollut. Ohjaukseenkin opiskelijat olivat tyytyväisiä.

Ryhmän toimintaan ja ryhmäläisten välisiin suhteisiin suurin osa vastaajista (N=13) arvioivat retkipäivän vaikuttaneen myönteisesti siten että:

ryhmäläiset tutustuivat paremmin toisiinsa, niin on helpompia toimia myös sellaisten ryhmän jäsenten kanssa, joiden kanssa ei ole aikaisemmin tul-

lut juteltuakaan. Ryhmä tuli opiskelijoidenkin näkemyksen mukaan päivän jälkeen selvästi kiinteämmäksi ja yhteistyökykyisemmäksi. Ryhmähenki lujittui. Ennen retkipäivää ryhmä oli ollut opiskelijoiden mielestä selkeästi kahtia jakautunut.

Omaan toimintaansa opiskelijat arvioivat retken vaikuttaneen siten, että:

he uskaltavat paremmin sanomaan oman mielipiteensä ja juttelemaan kaikkien kanssa, päivä lujitti opiskelijan asemaa ryhmän jäsenenä, tuntee kuuluvansa paremmin ryhmään. Vastaajista 10 ei huomannut päivän vaikuttaneen omaan toimintaansa ryhmän jäsenenä mitenkään.

Opiskelumotivaatioon suurin osa vastaajista (N=9) ei huomannut minkäänlaista vaikutusta. Vastaajista (N=7) oli sitä mieltä, että retkipäivä kohotti opiskelumotivaatiota. Itsetuntoon opiskelijat eivät kokeneet retkipäivän vaikuttaneen lainkaan.

Retkipäivässä oli opiskelijoiden mukaan hyvää se, että retken aikana oli mukava tunnelma ja ryhmän jäsenet saivat tutustua paremmin toisiinsa. Ryhmähenki lujittui. Yksi vastaaja ei pitänyt käytetyistä toiminnallisista menetelmistä, vaan koki ne kiusallisina.

Kehittämisehdotuksia tuli siitä, että ryhmää olisi enemmän voinut jakaa pienempiin osiin. Vapaata jutustelua olisi saanut olla enemmän, ei niin paljon ohjattua toimintaa. Ryhmäyttämistä opiskelijat (N=8) toivoivat jatkettavan niin, että retkipäiviä voisi olla opiskelun aikana useampia, ja lisäksi vastaavia toiminnallisia tehtäviä voisi tehdä koululla jonkun opetettavan asian yhteydessä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli arvioida elämyspedagogisen toiminnan soveltuvuutta ryhmäyttämisen menetelmänä opiskelijoiden näkökulmasta. Kehittämishankkeessa selvitettiin opiskelijakyselyn avulla opiskelijoiden kokemuksia elämyspedagogisin menetelmin toteutetusta ryhmäytymispäivästä.

Ryhmäyttämiseen opintojen alussa on tärkeää panostaa, koska opiskelijat ovat yleensä toisilleen tuntemattomia ja aluksi arkoja epävarmoja ottamaan kontaktia toisiinsa. Ryhmäyttämisen tarkoitus turvallisen ryhmän rakentaminen ja ryhmän koheesion vahvistaminen erilaisin toiminnallisina menetelmin. Vahvan koheesion omaavassa ryhmässä ryhmän jäsenet sitoutuvat voimakkaasti toisiinsa, ryhmään ja ryhmän tavoitteisiin. Ryhmäyttämällä saavutetaan parhaimmillaan toiminnallisten menetelmien avulla hyvin toimiva ryhmä, joka pystyy toimimaan yhdessä tavoitteiden suuntaisesti ja osaa ratkoa mahdollisia ristiriitatilanteita. Hyvin toimiva ryhmä voi paneutua tehokkaaseen työskentelyyn yhteisvastuullisesti eikä sen aika ja energia kulu keskinäisten riitojen ratkaisemiseen.

Elämyspedagoginen toiminta soveltuu havaintojeni mukaan erinomaisen hyvin ryhmäyttämistarkoitukseen, koska oppimisympäristönä toimii yleensä luonto, ja tämän vuoksi opiskelijat pystyvät toimimaan vapautuneemmin kuin kouluympäristössä. Elämyspedagogiset toiminnalliset menetelmät tukevat yhteistoiminnallista ja kokemuksellista oppimista, joten opiskelijat oppivat yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja samalla kun tutustuvat toisiinsa.

Kehittämishankkeessa toteutetun opiskelijakyselyn tulokset tukivat aiheesta aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia (mm. Partanen 2010). Opiskelijat olivat huomanneet omassa ryhmässään ja sen toiminnassa selkeästi koheesion lisääntyneen ryhmäytymispäivän seurauksena. Opiskelijat oppivat luottamaan toisiinsa ja ratkomaan yhdessä eteen tulevia mahdollisia ongelmia. Huomattavan suuri osa vastaajista koki opiskelumotivaationsa lisääntyneen ryhmäytymispäivän seurauksena.

Opettajien on usein hankala saada informaatiota siitä, miten ryhmän sisäiset henkilösuhteet toimivat. Esimerkiksi tieto kiusaamisesta voi tulla opettajalle täytenä yllätyksenä. Tässä kehittämishankkeessa toteutettu opiskelijakysely antoi mahdollisuuden opettajille saada tietoa ryhmän sisäisten henkilösuhteiden toiminnasta. Mielenkiintoista oli huomata se, että opiskelijat näkivät ryhmäytymisen positiiviset vaikutukset samoin kuin opettajat olivat tarkoittaneet ryhmäytymispäivää suunnitellessaan.

Oppilaitoksessa ryhmäyttäminen on toteutettu ainoastaan yhtenä koko päivän mittaisena retkipäivänä. Opiskelijapalautteessa toivottiin ryhmäytymisen jatkamista useampana päivänä opiskelun aikana. Tämä toive on syytä ottaa huomioon ryhmäytymistä kehitettäessä. Eräs hyvä tapa ryhmäytymisen jatkamiseksi olisi yhteisesti järjestettävä opintomatka jollekin toiselle paikkakunnalle, jonka opiskelijat suunnittelevat itse.

Opiskelijakyselyn tulosten tulkinta osoittautui joidenkin kysymysten osalta haasteelliseksi, koska kaikki opiskelijat eivät olleet ymmärtäneet kaikkia kysymyksiä kysyjän tarkoittamalla tavalla. Kyselyä tehtäessä ryhmäytymispäivästä oli kulunut aikaa kaksi kuukautta. Toisaalta se oli hyvä asia, koska kyselyssä nähtiin ryhmäytymisen vaikutukset pitemmällä aikavälillä, toisaalta aikaa oli kulunut jo sen verran, että opiskelijoiden oli hankala palauttaa mieleen ryhmäytymispäivän tapahtumia.

Mikäli opiskelijakyselyä päädytään oppilaitoksessa jatkamaan, syytä olisi pohtia kysymyksenasettelua ja kyselyn toteuttamisen ajankohtaa uudelleen. Toinen mahdollinen palautteen keruumenetelmä olisi haastattelu, mutta sitä varten olisi erikseen varattava aikaa. Pohdittavaksi jää, onko siihen oppilaitoksessa resursseja.

Tässä kehittämishankkeessa ei tullut vielä esille ryhmäytymisen yhteys opintojen keskeyttämiseen. Tätä raporttia kirjoitettaessa yhtään opiskelijaa ei ollut vielä keskeyttänyt opintojaan ryhmästä, jolle kysely tehtiin. Jatkossa oppilaitoksessa olisi hyvä kehittää seurantajärjestelmä keskeyttämisen syitä analysoitaessa.

LÄHTEET

Aalto, M. 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: My Generation Oy.

Aho, S. & Laine, K. 2004. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Keuruu: Otava

Förbom, M. 2003. Mentori. Aloittelevan opettajan käsikirja. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Karjalainen, P. & Lehtonen, T. 2007. Elämystiikasta arjen elämyspedagogiikkaan. 10 vuotta ammatillisen lisäkoulutuksen kehittämistä. Teoksessa Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Karppinen, S. Latomaa, T. (Toim.) Lapin yliopistokustannus. Tampere: Juvenes Print. 161-168

Kaukkila, V & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Toim. Raatikainen, M. Suomen mielenterveysseura. SMS-tuotanto Oy.

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 1998. Vuorovaikutuksen aarrearkku. Vinkkejä kasvattajille. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Helsinki: Edita.

Koppinen, M-L & Pollari, J. 1995. Yhteistoiminnallinen oppiminen. Tie tuloksiin. Juva: WSOY

Mönkkönen, K., Nurro, M. & Väisänen, R. 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus. Kuopio: Kopijyvä

Outward Bound Finland ry. 2012. Elämyspedagogiikka (viitattu 2.11.2012)
saatavissa: <http://www.outwardbound.fi/experiential-learning>

Partanen, A. 2010. "Ai tuleeks tästä joku parempi luokkahenki, vai?".
Elämyspedagoginen ryhmäytymisprojekti lähihoitajaopiskelijoille.
Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 22.11.2012
Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/handle/10024/13353>

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio tahto ja oppiminen. Helsinki: Oy Edita Ab.

Telemäki, M. 1998a. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Oulu:
Oulun yliopistopaino.

Telemäki, M. 1998b. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Elämän
seikkailu. Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyk-
siin Suomessa. Lehtonen, M. (Toim). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.10-
24.

KYSELYLOMAKE

Hei!

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa teidän näkemyksiänne opintojenne alussa toteutetusta retkipäivästä, jolloin tarkastelimme ryhmäytymistä toiminnallisilla keinoilla. Vastaa annettuihin kysymyksiin kirjoittamalla vastaus selvällä käsialalla sitä varten oleville tyhjille riveille. Näin pystymme kehittämään opetuksessa käytettäviä opetusmenetelmiä.

1. Sukupuoli _____

2. Ikä _____

3. Palauta mieleesi retkipäivä. Mitä sinulle jäi päivästä mieleen?

4. Miten koit käytetyt toiminnalliset tehtävät?

5. Mitä uutta opit tehtävistä?

6. Millaisen roolin otit tehtävissä?

7. Miten yhteistyö muiden opiskelijoiden kanssa retkipäivänä sujui?

8. Miten ohjaus mielestäsi sujui?

9. Arvioi, miten päivä vaikutti ryhmänne toimintaan ja ryhmäläisten välisiin suhteisiin?

10. Miten arvioit retken vaikuttaneen omaan toimintaasi ryhmän jäsenenä?

11. Miten arvioit retken vaikuttaneen opiskelumotivaatioon?

12. Miten koit retkipäivän tukeneen itsetuntoasi?

13. Mitä hyvää ja huonoa retkipäivässä mielestäsi oli?

14. Miten kehittäisit retkipäivänä käytettyjä menetelmiä?

15. Miten ryhmäyttämistä toivoisit jatkettavan retkipäivän jälkeen?

16. Mitä muuta haluat sanoa retkipäivästä?

Kiitos vastauksestasi ja oikein hyvää syksyn jatkoa!